

Desar la roba a l'armari

(ALDC, II, 431. *Desar la roba a l'armari*)

Desar i *endreçar* ocupen gran part del Principat. *Desar* (i *adesar*, per pròtesi vocàlica; completat amb *a l'armari* o *a la calaixera* 51) procedeix del llat. DENSARE, der. de DENSUS 'espès, dens' (oposat a RARUS 'clar, dispers, isolat'), verb que sols s'ha perpetuat en cat.; de 'fer més dens; espesseir; pitjar', passant per 'emmagatzemar, apartar de la vista', va desembocar en 'estotjar'; en les loc. mall. 70, 76, 79, *desar* té el sentit de 'fer net, posar ordre'. *Endreçar* (completat amb *a l'armari*) és var. de *dreçar*, del llat. vg. *DIRECTIARE, per *DIRECTIARE, 'fer posar dret', d'on 'esmenar, corregir' → 'posar en ordre' → 'estotjar, guardar'. *Alçar*, propi del val. i de la franja ponentina, és un aragonesisme (← arag. *alzar* < llat. ALTIARE, der. de ALTUS), a voltes amb el complement *a l'armari*, *en el ropero* 168, *en la còmoda* 168, 171; la mateixa idea es troba en *aixecar* 145. *Posar* (var. *apostar* 163), del llat. PAUSARE, sol anar acompanyat d'un circumstancial: *posar a l'armari* o *dins l'armari*, *a l'armari ropero* 190, *dins la caixa* 78, *al baül* 96, *dins el canterano* 78, *al guarda-roba* o *dins el guarda-robes* 10, 78, *a puesto* 70; semblantment passa amb els sinònims *col·locar* 75 (*a l'armari* 87; *a l'arca* 87) o *ficar* 115 (*a l'armari* 34). Giren al voltant de la idea de 'custodiar,

guardar en lloc segur': *guardar* (completat amb *a l'armari* o *dins l'armari*; var. *aguardar* 159; (*a*)*uardar* 188, 189, amb pròtesi vocàlica i/o absorció de la [g] en la [w]), del germ. WARDON, der. de WARDIA 'mirada, guàrdia, guarda, talaia'; ross. *estremar* 2, de l'oc. *íd.* 'posar en lloc segur'; *estojar* 5, 71, 72, 76, 80 (var. *estotjar* 85, per atracció de *estoig*), del llat. STUDIARE, der. de STUDIUM 'zel, aplicació, esforç'; *salvar* 147, del llat. SALVARE, a través de 'guardar inalterat'; *amagar* 74, d'origen desconegut; *arraconar* 77, 81, der. de *racó* (< àr. RUKUN); *retirar* 77, 123, 130, 136, compost de *tirar*, d'origen iranià 'disparar, tirar sagetes'; *recollir* 45, compost de *collir*, del llat. COLLIGERE 'recollir'. Altres mots: *plegar* 15 (*a l'armari* 12, 24), del llat. PLICARE 'íd.', amb el compost *replegar* 137; *repretar* 137 (var. *repetar* 131, per dissimilació eliminatòria de ròtiques), compost de *re* + *apretar* (← cast. *íd.* < llat. AD-PECTORARE 'pitjar contra el pit'); *estibar* (*a l'armari* 49), del llat. STIPARE 'amuntegar'; alg. *satiar* 85, del cat. ant. *assetiar* 'situar', der. de *seti*, verb que ha passat al sard *assetiiai*. Són mots normatius *desar* i *alçar* (aquest, des del DIEC₂, 2007).

